

Veiledende merknader til nordisk konvensjon om sosialhjelp og sosiale tjenester

TemaNord
SOSIAL OG HELSE

**Veiledende merknader
til nordisk konvensjon om
sosialhjelp og sosiale tjenester**

**Veiledende merknader
til nordisk konvensjon om
sosialhjelp og sosiale tjenester**

Veiledende merknader til nordisk konvensjon om sosialhjelp og sosiale tjenester

TemaNord 1996:621

Copyright: Nordisk Ministerråd, København 1997

ISBN 92 9120 974 0

ISSN 0908-6692

1. opplag: 150

2. opplag: 2.000

Tryk og distribusjon: AKA-print, Århus 1997

Trykt på miljøpapir – som oppfyller kriteriene i den nordiske miljøsvanemærkeordningen.

Publikasjoner i Nord- og TemaNord-serien kan bestilles i bokhandelen eller direkte fra

Nordisk Ministerråds agenter, se listen bak i boken.

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18

DK-1255 København K

Tel.: (+45) 33 96 02 00

Nordisk Råd

Box 3043

DK-1021 København K

Tel.: (+45) 33 96 04 00

Nordisk samarbeide på helse- og sosialområdet

Nordisk Ministerråd, sammensatt av de nordiske helse- og sosialministrene, er ansvarlig for sektorens samarbeide. Ministerrådet bistås i sin virksomhet av en embetsmannskomiteé, Nordisk Sosialpolitisk Komiteé, som er forberedende organ for Ministerrådet. Nordisk Sosialpolitisk Komiteé, er ansvarlig for gjennomføringen av Ministerrådets beslutninger og fremmer også selv initiativer på områder hvor beslutningskompetansen er delegert til denne.

Nordisk Ministerråd

ble opprettet i 1971 som et samarbeidsorgan mellom de nordiske lands regjeringer. Ministerrådet fremlegger forslag til Nordisk Råds sesjoner, viderefører rådets rekommandasjoner, rapporterer til Nordisk Råd om samarbeidets resultater og leder i siste hånd arbeidet innen forskjellige sektorer. Statsministrene har et overordnet ansvar for samarbeidet, som for øvrig koordineres av samarbeidsministrene og den nordiske samarbeidskomiteen. Ministerrådet holder møter i forskjellige sammensetninger, avhengig av hvilke spørsmål som skal behandles.

Nordisk Råd

ble opprettet i 1952 som et samarbeidsorgan mellom de folkevalgte forsamlinger og regjeringer i Danmark, Island, Norge og Sverige. Finland kom med i 1955. Færøyenes, Grønlands og Ålands delegasjoner inngår i henholdsvis Danmarks og Finlands delegasjoner. Rådet består av 87 medlemmer valgt av og blant de folkevalgte forsamlingers medlemmer. Nordisk Råd er initiativtagende og rådgivende og har kontrollerende oppgaver i det nordiske samarbeidet. Nordisk Råds organer er plenarforsamlingen, presidiet og utvalgene.

Innledning

Den nye nordiske konvensjonen om sosialhjelp og sosiale tjenester ble underskrevet den 14. juni 1994 og er trådt i kraft den 1. oktober 1996.

Konvensjonen er tatt med som bilag nr. 1.

I konvensjonens artikkel 12 er det bestemt at kompetente myndigheter sammen skal fastsette de bestemmelser som er nødvendige for å sikre en ensartet nordisk anvendelse av konvensjonen. Etter initiativ fra Nordisk Ministerråd ble det nedsatt en arbeidsgruppe med representanter fra samtlige nordiske land som fikk som oppgave å utarbeide slike bestemmelser.

Man har for tiden ikke funnet behov for å utarbeide en administrativ avtale for supplering av de reglene om samarbeid mellom myndigheter og organer som allerede finnes i konvensjonen (artikkel 13). Arbeidsgruppen har derimot utarbeidet de foreliggende felles nordiske veiledende merknader til konvensjonen, som bl.a. bygger på forarbeidene til konvensjonen. De veiledende merknadene utgis i samtlige nordiske land.

Avtalen om Det europeisk økonomiske samarbeidsområdet (EØS) trådte i kraft den 1. januar 1994. Den gjelder for alle de nordiske landene. Det er et ledd i avtalen at eksisterende EF-regler på det sosiale området utvides til å dekke hele EØS-området. Fra 1. januar 1995 er det EF-reglene som gjelder direkte mellom de tre av de fem nordiske landene som nå er medlemmer av den Europeiske Unionen.

Når det gjelder trygden innebærer det hovedsakelig at reglene i forordning (EØF) 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendige næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor Fellesskapet nå gjelder for hele EØS. Som følge av dette ble den nordiske konvensjonen av 1981 om sosial trygghet samtidig opphevet. Denne konvensjonen omfattet i tillegg til trygd også sosialhjelp og sosiale tjenester. Den nye nordiske konvensjonen av 15. juni 1992 om trygd som trådte i kraft 1. januar 1994, gjelder derimot bare trygdeytelser. Den er et supplement til EF-forordning 1408/71. Ved en overgangsregel i trygdekonvensjonen (artikkel 30) har bestemmelsen om sosialhjelp m.v. i trygghetskonvensjonen av 1981 derfor vært opprettholdt inntil konvensjonen om sosialhjelp og sosiale tjenester trådte i kraft.

Eksisterende EF-regler om sosialhjelp og sosiale tjenester gjelder likeledes for hele EØS-området. Man har imidlertid kommet til at det mellom de nordiske landene er behov for en mer omfattende regulering av sosialområdet m.v. enn det som følger av EF-reglene.

Reglene om sosialhjelp i den tidligere trygghetskonvensjonen

Den tidligere nordiske trygghetskonvensjonen av 1981 inneholdt hovedsakelig regler om trygdeytelsene. Betydningen av at konvensjonen også omfattet sosialhjelp, var først og fremst å slå uttrykkelig fast at konvensjonens alminnelige bestemmelser gjaldt for det brede

sosiale området. Dette gjaldt f.eks. bestemmelsen om den personkrets som konvensjonen fikk anvendelse for, nemlig alle borgere i Norden, og den viktige bestemmelsen om nordiske statsborgeres likestilling med landets egne statsborgere innenfor konvensjonens saklige område. Videre fantes en spesiell regel i konvensjonens artikkel 32 om begrensning i adgangen til hjemsendelse på grunn av mottakelse av vedvarende hjelp.

EF-regler om sosialhjelp

Den viktigste EF-regelen av betydning for sosialhjelp finnes i EØF-forordningen om arbeidskraftens frie bevegelighet innenfor fellesskapet (forordning 1612/68). I artikkel 7 nr. 2 i denne forordningen er det fastsatt at arbeidstakeren nyter de samme sosiale fordeler som innenlandske arbeidstakere. Denne likestillingen gjelder også for arbeidstakerens familie-medlemmer. Tilsvarende rettigheter for selvstendige næringsdrivende følger direkte av forbudet mot forskjellsbehandling i Roma-traktatens artikkel 7. Når en person har oppnådd rett til opphold i landet på grunnlag av yrkesaktivitet, mister vedkommende ikke denne status bare fordi han ikke lenger utfører lønnet arbeid eller utøver selvstendig næringsvirksomhet og får behov for offentlig hjelp.

Personer som ikke omfattes av disse reglene om yrkesaktive m.fl., har ikke samme rett etter EF-reglene til sosialhjelp. Det følger direkte av oppholdsdirektivene (rådsdirektivene (EØF) 90/364, 90/365 og 90/366) for studenter, for lønsmottakere og selvstendige som har sluttet med erhvervsaktivitet og for andre (restgruppen). Etter disse direktivene er oppholdsretten betinget av at vedkommende har midler til sin forsørgelse slik at han og hans familie ikke faller vertslandets sosiale system til byrde. For personer som er arbeidssøkende i landet eller søker å livnære seg ved selvstendig næringsvirksomhet, og som av den grunn etter EF-reglene har rett til midlertidig å oppholde seg i landet, er det likeledes en betingelse at de ikke under dette oppholdet faller det offentlige til byrde (se merknadene til artikkel 4).

Konvensjonen om sosialhjelp og sosiale tjenester

Den nye nordiske konvensjonen om sosialhjelp og sosiale tjenester gjelder for alle personer som er bosatt i et nordisk land, og dessuten for alle nordiske statsborgere uavhengig av deres bopelsland. Den gjelder således også for ikke-yrkesaktive og for personer med bopel på Færøyene og Grønland som ikke omfattes av EØS.

Konvensjonen imøtekommer ønsker om en utbygging av de nordiske konvensjonsregler om sosialhjelp og sosiale tjenester som bl.a. kommer til uttrykk i rekommandasjoner fra Nordisk Råd.

Konvensjonen inneholder særlig bestemmelser om følgende:

En alminnelig bestemmelse om likestilling av nordiske statsborgere (artikkel 4).

En utvidelse av reglene i den nordiske språkkonvensjonen innenfor det området som dekkes av konvensjonen (artikkel 5).

En bestemmelse om sosialhjelp under midlertidig opphold i et annet nordisk land (artikkel 6).

Regler om beskyttelse mot hjemsendelse som tidligere fantes i trygghetskonvensjonen (artikkel 7).

En ny bestemmelse om flytting til et annet nordisk land for personer med behov for å få behandling eller pleie av lengre varighet (artikkel 9).

En bestemmelse om samarbeid mellom kommuner i grenseområdene om transportordninger (artikkel 10).

En videreføring og endring av reglene om bidragsforskudd til barn som tidligere fantes i trygghetskonvensjonen (artikkel 11).

I Danmark og Norge inneholder lovgivningen bemyndigelser til regjeringen slik at konvensjonen er gjeldende rett etter at den er godkjent og offentliggjort. I Finland, Island og Sverige er konvensjonen godkjent av riksdagen som har vedtatt lovforslag om at konvensjonen inkorporeres i landets lovgivning og således gjelder som nasjonal rett.

Artikkel 1. Definisjoner

I denne konvensjonen betyr uttrykket

- a) «nordisk land» ethvert av de kontraherende land,
- b) «nordisk statsborger» statsborger i et nordisk land,
- c) «kompetent myndighet»
 - i Danmark Sosialministeren,*
 - i Finland Sosial- og helseministeriet,*
 - i Island Sosialministeriet,*
 - i Norge Sosial- og helsedepartementet,*
 - i Sverige Regjeringen (Sosialdepartementet),*
 - eller den myndighet som de nevnte myndigheter bestemmer,*
- d) «organ» sentral, regional eller lokal myndighet eller institusjon som utreder en ytelse.

Til artikkel 1

De definisjonene som er hensiktsmessige for den foreliggende konvensjonen, er stort sett utformet som de tilsvarende definisjonene i den nordiske konvensjon om trygd.

Litra a «nordisk land»

De nordiske land er: Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

Med «nordisk land» forstås hvert av de nordiske landenes territorium.

For Danmarks vedkommende bemerkes at konvensjonen først trer i kraft for Færøyene og Grønland når den er tiltrådt av henholdsvis Færøyenes Landsstyre og Grønlands Landsstyre. Det gjelder særskilt lovgivning for Færøyene og Grønland.

For Finlands vedkommende bemerkes at konvensjonen først trer i kraft for Åland når den er tiltrådt av Ålands Lagting.

For Norges vedkommende bemerkes at den norske sosiallovgivningen ikke uten videre gjelder på Svalbard, jf. § 1-2 annet ledd i lov om sosiale tjenester m.v. Det kan gis særlige forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard. Konvensjonen gjelder ikke på Svalbard i større utstrekning enn norsk sosiallovgivning.

Litra b «nordisk statsborger»

Den som er statsborger i et nordisk land.

Litra c «kompetent myndighet»

I noen av landene er det mer enn ett departement som er ansvarlig for det saklige området som dekkes av konvensjonen. Det gjelder for Danmark hvor helsevesenet hører under Sundhedsministeriet, for Island hvor omsorgen for eldre og lov om trygd hører under Ministeriet for helse og trygd og for Norge hvor omsorgen for barn hører under Barne- og familiedepartementet. Av praktiske grunner har man imidlertid som «kompetent myndighet» valgt et enkelt departement i hvert land, nemlig det som har ansvaret for de vesentligste delene av konvensjonens saklige område.

Litra d «organ»

Definisjonen omfatter alle statlige eller kommunale myndigheter og offentlige eller private institusjoner som administrerer ytelser som er omfattet av konvensjonen. Den innebærer at en institusjons ytelser skal være et ledd i en offentlig sosial ordning for at institusjonen skal kunne betraktes som et organ i konvensjonens forstand.

Artikkel 2. Andvendelsesområde

1. Konvensjonen får anvendelse på all lovgivning i de nordiske land som til enhver tid gjelder for følgende sosiale ordninger:
 - a) sosialhjelp og sosiale tjenester,
 - b) andre sosiale ytelser som ikke omfattes av reglene i den nordiske konvensjon av 15. juni 1992 om trygd.
2. Artiklene 5 og 9 får også anvendelse på lovgivningen om helsetjenesten.
3. Ved godkjenningen av denne konvensjonen skal hvert nordisk land gi en fortegnelse over den gjeldende lovgivning som omfattes av konvensjonen. Hvert land skal årlig innen utgangen av februar måned gi melding til det danske utenriksministerium om de endringer i fortegnelsen som følger av den lovgivning som er vedtatt i det foregående kalenderår.

Til artikkel 2

Til nr. 1

Konvensjonen får anvendelse på all lovgivning i de nordiske land som til enhver tid gjelder for sosialhjelp og sosiale tjenester, samt på andre sosiale ytelser som ikke omfattes av reglene i den nordiske konvensjonen om trygd.

Sosialhjelp og sosiale tjenester som nevnes i litra a, er en felles nordisk betegnelse for de forskjellige hjelpe- og serviceordninger som gjelder i de nordiske landene og som er konvensjonens hovedsakelige anvendelsesområde.

Etter litra b skal konvensjonen imidlertid også få anvendelse på andre sosiale ytelser som ikke omfattes av konvensjonen om trygd. Som et eksempel på dette kan nevnes bidragsforskudd til barn etter at bestemmelsene om dette er overført til den foreliggende konvensjonen, jf. artikkel 11.

Konvensjonen omfatter ikke boligstøtte. I praksis gir dette ikke problemer, og det stilles ikke noe krav om statsborgerskap i landet som betingelse for å motta boligstøtte i de nordiske landene.

Til nr. 2

Også innenfor helseområdet er det behov for å kunne bruke de særlige bestemmelsene i artikkel 5 om anvendelsen av nordisk språk og i artikkel 9 om flytting til et annet nordisk land av personer med behov for behandling eller pleie av lengre varighet.

Til nr. 3

Det nøyaktige anvendelsesområdet for konvensjonen fremgår for øvrig av lovfortegnelsen for hvert enkelt nordisk land som føres å jour hvert år etter bestemmelsen i artikkelens nr. 3.

Det saklige området som konvensjonen tar sikte på, framgår av vedlagte fem bilag, nr. 2 til nr. 6, ett for hvert av de nordiske landene. I bilagene er angitt den lovgivning som gjelder innenfor området på det tidspunkt merknadene er utarbeidet.

Foruten den lovgivning som er nevnt i fortegnelsene, omfatter konvensjonen også de forskrifter i form av bekjentgjørelser, forordninger og lignende, som knytter seg til lovgivningen.

Fortegnelsene over de lovgivninger som konvensjonen omfatter er imidlertid bare veiledende, og de utelukker ikke at andre bestemmelser – også de som er kommet til senere – kan være omfattet av konvensjonen.

Ajournførte lovfortegnelser kan fås ved henvendelse til forbindelsesorganet utpekt etter artikkel 13 nr. 1.

Artikkel 3. Personkrets

Hvis ikke annet er anført i de enkelte artikler, får konvensjonen anvendelse for

a) nordiske statsborgere,

b) andre personer som har lovlig bopel i et nordisk land.

Til artikkel 3

I artikkelen angis den personkrets som konvensjonen får anvendelse for. Personkretsen om-

fatter foruten nordiske statsborgere, også andre personer hvis de har lovlig bopel i et nordisk land, herunder flyktninger og statsløse. Personer som søker asyl kan ikke på dette grunnlag anses for å ha lovlig bopel i landet i konvensjonens forstand. Kravet om lovlig bopel i et nordisk land medfører således at asylsøkere ikke omfattes av konvensjonen. Den personkrets som konvensjonen får anvendelse for er den samme som den som var dekket av den tidligere konvensjonen om sosial trygghet.

Begrepet «lovlig bopel» innebærer at det skal være rett til å bo i landet etter landets lovgivning om utlendinger. I praksis vil det i de fleste tilfeller være ensbetydende med at vedkommende har bopel i landet etter landets folkeregister.

Når en konvensjonsbestemmelse bare gjelder for nordiske statsborgere, fremgår det uttrykkelig av bestemmelsen (se artiklene 4, 5 og 7).

Artikkel 4. Likestilling av nordiske statsborgere

Ved anvendelse av den lovgivning i et nordisk land som konvensjonen omfatter, likestilles statsborgere i et annet nordisk land som har lovlig midlertidig opphold eller lovlig bopel i landet, med landets egne statsborgere.

Til artikkel 4

Artikkelen fastslår et prinsipp om alminnelig likestilling med hensyn til den lovgivning som er omfattet av konvensjonen. Bestemmelsen sikrer nordiske statsborgere en likestilling med landets egne statsborgere innenfor konvensjonens område så lenge de har opphold i et annet nordisk land, uansett om det er i form av bopel eller om oppholdet er midlertidig. Når et lands egne borgere har krav på ytelser av et visst omfang, har statsborgere i et annet nordisk land krav på ytelser av samme omfang. En nordisk statsborger som har rett til opphold i landet, har således krav på likestilling, og EF-reglene innskrenker ikke denne retten. Ikke-nordiske statsborgere har derimot ikke rett til likestilling etter konvensjonen, men de omfattes av bestemmelsen i artikkel 6.

En likestilling kan allerede i en viss utstrekning følge av andre regler. I følge Europeisk konvensjon av 1953 om sosial- og helsemessig hjelp skal den som mangler tilstrekkelige midler til underhold, ha hjelp på samme vilkår som landets egne statsborgere.

Likestillingen etter artikkel 4 gjelder for all sosialhjelp og alle sosiale tjenester, også dem som ytes uten at mottakeren er i økonomisk nød, og går derved lengre enn den europeiske konvensjonen. Likestillingen har betydning for nordiske statsborgere som ikke oppnår likestilling som følge av EF-reglene, f.eks. ikke-yrkesaktive, herunder også tidligere yrkesaktive som ikke har utført lønnet arbeid eller utøvd selvstendig næringsvirksomhet i det nåværende oppholdslandet, og som av den grunn ikke oppnår likestilling med hensyn til sosiale fordeler i kraft av EF-reglene.

Bestemmelsen er ikke til hinder for at landets interne regler ikke gir rett til opphold, f.eks. fordi vedkommende ikke er i stand til å forsørge seg selv. Bestemmelsen forhindrer heller

ikke at det gis avslag på sosialhjelp når dette følger av nasjonale regler, og avslag på samme måte ville blitt gitt til landets egne statsborgere i samme situasjon, f.eks. hvis det gjelder begrensninger i retten til hjelp fra en annen kommune enn hjemkommunen.

Likestillingsregelen gjelder bare for nordiske statsborgere. De øvrige persongrupper som er nevnt i artikkel 3 er ikke omfattet av denne retten. Det er imidlertid ikke noe til hinder for at de enkelte landene i kraft av nasjonale regler likestiller f.eks. flyktninger og statsløse med landets egne statsborgere. En slik likestilling i et nordisk land får ikke noen umiddelbar betydning i de andre nordiske landene.

Artikkel 5. Anvendelse av nordiske språk

- 1. En statsborger i et nordisk land har ved skriftlig henvendelse til en myndighet i et annet nordisk land i enkeltsaker om adgangen til sosialhjelp eller sosiale tjenester, rett til å bruke dansk, finsk, islandsk, norsk eller svensk. I slike saker skal myndigheten sørge for at vedkommende, hvis det er behov for det, får nødvendig tolke- og oversettelseshjelp på disse språkene.*
- 2. I de tilfeller hvor språket er av stor betydning for at formålet med sosialhjelp og sosiale tjenester skal kunne oppnås, skal organet, så langt råd er, bruke et språk som vedkommende forstår.*
- 3. Bestemmelsene i nr. 1 og 2 gjelder også for helsetjenester og sykebehandling.*
- 4. For øvrig gjelder bestemmelsene i den nordiske språkkonvensjon av 17. juni 1981.*

Til artikkel 5

Den nordiske konvensjon mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om nordiske statsborgeres rett til å bruke sitt eget språk i et annet nordisk land (språkkonvensjonen) ble inngått 17. juni 1981 og gjelder fortsatt. De språk som konvensjonen gjelder er finsk, dansk, islandsk, norsk og svensk, men ikke f.eks. samisk eller færøsk.

Det følger av språkkonvensjonen at de nordiske landene skal virke for at nordiske statsborgere skal kunne bruke dansk, finsk, islandsk, norsk eller svensk ved kontakt med myndigheter og offentlige organer i et annet nordisk land. Disse myndighetene og organene skal såvidt mulig sørge for den nødvendige tolke- og oversettelseshjelp. Bestemmelsen gjelder også for helse- og sykebehandlingsmyndigheter. Det følger av ordlyden at bestemmelsen ikke er absolutt bindende. Språkkonvensjonen gir imidlertid de nordiske landene mulighet for «når det er anledning til det» å treffe særlige avtaler med mer vidtgående forpliktelser.

Med henvisning til dette har man i sosialkonvensjonen gått noe lengre. I artikkel 5 nr. 1 gis det for det første en nordisk statsborger en absolutt rett til å bruke dansk, finsk, islandsk, norsk eller svensk ved skriftlig henvendelse til en myndighet i et annet nordisk land. Med myndighet menes her en kommunal, regional eller statlig myndighet med rett til å treffe beslutning angående den ytelsen det dreier seg om. Det gjelder for saker om sosialhjelp eller sosiale tjenester eller, i kraft av nr. 3, behandling og tjenester innenfor helsevesenet. I de sistnevnte tilfeller får bestemmelsen naturligvis en begrenset anvendelse fordi kontakten

med myndighetene sjelden skjer skriftlig. På det sosiale området får bestemmelsen en større praktisk betydning, f.eks. ved søknad om plass på en daginstitusjon for barn, plass på et pleiehjem, kontanthjelp eller lignende. Bestemmelsen gjelder ikke for de ytelsene som er nevnt i artikkel 2 nr. 1 litra b, dvs. ytelser som verken faller inn under sosial- eller helseområdet som f.eks. bidragsforskudd eller den finske morsytelsen.

Etter bestemmelsen skal myndigheten i de tilfeller som er nevnt i artikkelens nr. 1, i tillegg sørge for den nødvendige tolke- og oversettelseshjelp. Også dette kravet er forpliktende for myndigheten, og er altså mer vidtgående enn bestemmelsen om de tilsvarende tilfellene i språkkonvensjonen.

I nr. 2 anbefales at institusjonene innenfor sosial- og helsevesenet bruker et språk som klienten kan forstå. Naturligvis tilstreber man også uten en slik bestemmelse så velfungerende kontakter som mulig, men i de tilfeller hvor språket har en særlig stor betydning, f.eks. ved eldreomsorg, tiltak for barn eller psykisk helsevern, bør institusjonen i særlig grad bestrebe seg på å finne et felles nordisk språk, dvs. dansk, finsk, islands, norsk eller svensk. At konvensjonen tar sikte på nordiske språk, forhindrer naturligvis ikke at man i det praktiske arbeidet også kan benytte andre språk når det er mer hensiktsmessig, f.eks. hvis vedkommende ikke har et nordisk språk som morsmål.

Det kan bli aktuelt å skaffe tolkehjelp også under henvisning til bestemmelsen i nr. 2.

Artikkel 6. Sosialhjelp og sosiale tjenester under midlertidig opphold i et annet nordisk land

En person som omfattes av konvensjonen, og som under lovlig midlertidig opphold i et nordisk land får et umiddelbart behov for sosialhjelp og sosiale tjenester, skal fra oppholdslandet motta slik hjelp etter landets lovgivning som behovet for hjelp tilsier.

Til artikkel 6

Artikkelen omhandler situasjoner hvor det oppstår behov for hjelp under midlertidig opphold i et nordisk land.

Retten omfatter foruten nordiske statsborgere også andre personer som har bopel i et nordisk land.

Oppholdslandet skal yte den nødvendige sosialhjelp og sosiale tjeneste etter landets lovgivning inntil oppholdet opphører. Dette skal skje på grunnlag av en individuell vurdering av vedkommendes behov for hjelp.

Det midlertidige oppholdets varighet og forholdene oppholdet finner sted under, kan påvirke omfanget av den hjelpen som den midlertidige oppholdskommunen er forpliktet til å yte.

Det skal ytes hjelp under samme forutsetninger som til personer som er bosatt i en annen

kommune i landet, og det vil si at det bare skal ytes hjelp hvis behovet ikke kan oppfylles på andre måter.

I alminnelighet vil det bety at den midlertidige oppholdskommunen til en person på gjennomreise eller kort besøk bare er forpliktet til å yte den hjelp som er nødvendig under oppholdet eller hjemreisen. Er det derimot tale om et litt lengre opphold, kan kommunens ansvar også omfatte hjemmehjelp eller pleietiltak som f.eks. plass på et behandlingshjem eller lignende.

De nasjonale reglene kan gi en ytterligere rett til hjelp selv om oppholdet er kortvarig.

Artikkel 7. Beskyttelse mot hjemsendelse

En nordisk statsborger kan ikke hjemsendes på grunn av vedkommendes behov for sosialhjelp så fremt hans familieforhold, tilknytning til bosettingslandet eller omstendighetene for øvrig taler for at han bør få bli der, og ikke i noe tilfelle om han minst i de siste 3 årene har hatt lovlig bopel i landet.

Til artikkel 7

Artikkelen tar sikte på å beskytte nordiske statsborgere mot hjemsendelse i forbindelse med enhver form for sosialhjelp og sosiale tjenester.

Ved hjemsendelse forstås at en person blir sendt tilbake til det landet hvor vedkommende er statsborger.

Nordiske statsborgere har uten videre rett til å ta opphold i et annet nordisk land uten å skulle ha oppholdstillatelse.

Også etter EF-reglene er det i kraft av en rekke oppholdsdirektiver rett for alle statsborgere fra et EØS-land til å ta opphold i en annet EØS-land. For personer som omfattes av oppholdsdirektivene for ikke-yrkesaktive er oppholdsretten betinget av at vedkommende har midler til å forsørge seg selv.

Artikkel 7 gir ikke i seg selv grunnlag for hjemsendelse. Rettsgrunnlaget for hjemsendelse i det enkelte tilfellet finnes i den nasjonale lovgivningen, det vil si både i sosiallovgivningen og i annen lovgivning, f.eks. fremmedlovgivningen.

Bestemmelsen forutsetter at hjemsendelse som begrunnes med at den det gjelder mottar sosialhjelp bare kan bli aktuell når det er tale om hjelp til forsørgelse over en lengre periode, og at hjelpen som ytes utgjør den vesentligste delen av inntektsgrunnlaget for vedkommende. Det kan ikke skje hjemsendelse på grunn av enkeltstående tilfeller av behov for sosialhjelp til forsørgelse.

I de tilfeller hvor den nasjonale lovgivning gir mulighet for hjemsendelse, beskytter artikkel 7 mot hjemsendelse på grunn av behov for hjelp

- når det foreligger familieforhold, tilknytning til bopelslandet eller omstendigheter som for øvrig taler for at den det gjelder bør forbli der,
- i alle tilfelle når personen har hatt lovlig bopel i landet i de siste 3 årene.

Om en persons familieforhold, tilknytning til bopelslandet eller andre omstendigheter taler for at han bør forbli i landet, må vurderes etter forholdene i hvert enkelt tilfelle.

Begrepene familieforhold og tilknytning til bopelslandet må fortolkes vidt og ses i sammenheng med at det også er mulighet for å ta andre omstendigheter i betraktning.

For at en treårig bopelsperiode skal utelukke hjemsendelse, må bopelstiden være uten avbrytelse. Den omfatter både perioder hvor den det gjelder har mottatt hjelp og perioder hvor vedkommende har klart seg selv. Opphold i utlandet av kortere varighet avbryter ikke bopelstiden.

De gjeldende reglene om hjemsendelse i de nordiske landene er kort beskrevet i det følgende, og som det framgår av dette er reglene ganske forskjellige. Reglene gjelder bare i den utstrekning det ikke er rett til opphold etter EF-regler.

Danmark

Etter lov om social bistand er rett til hjelp i form av vedvarende hjelp til forsørgelse betinget av dansk statsborgerskap. Vedvarende hjelp til forsørgelse forstås som hjelp i form av kontanthjelp eller institusjonsopphold som varer eller må antas å vare mer enn 1 år.

For utlendinger, herunder også for nordiske statsborgere som ikke har rett til opphold etter EF-regler, kan Socialministeriet treffe beslutning om hjemsendelse av forsørgelsesmessige grunner. Beslutningen medfører at vedkommende ikke lenger har lovlig opphold og derfor heller ikke lenger er omfattet av bestemmelsen om likestilling i artikkel 4. Det kan ikke treffes beslutning om hjemsendelse av utlendinger som bor i Danmark med henblikk på varig opphold, og som lovlig har bodd i landet i mer enn de siste 3 årene.

I praksis treffes det ikke beslutning om hjemsendelse når vedkommende bl.a. gjennom ekteskap har en særlig tilknytning til landet, f.eks. er gift og samboer med en dansk statsborger eller med en utlending som har bodd i landet i mer enn 3 år med henblikk på varig opphold.

I andre tilfeller legges det bl.a. vekt på varigheten av oppholdet i landet, personlig og familiemessig tilknytning til landet, helsemessige hensyn som kan tale mot en flytting til hjemlandet, samt vedkommendes mulighet for innenfor en kortere tid å kunne skaffe seg arbeid.

En EF- eller EØS-statsborger, herunder enhver statsborger fra et av de andre nordiske landene, kan ikke avvises fra landet i forbindelse med innreisekontroll. Etter innreisen kan det derimot skje avvisning fra landet hvis vedkommende ikke har de nødvendige midler til sitt

underhold i landet og til hjemreisen, og det offentlige må bekoste vedkommendes reise ut av landet. En slik avvisning medfører at det fastsettes et innreiseforbud.

Finland

Den finske lovgivning om utlendinger inneholder regler om avvisning og utvisning.

Avvisning kan skje hvis en utlending mangler de nødvendige midler og derfor ikke kan sørge for sitt opphold i Finland og sin hjemreise. Avvisning skjer normalt direkte ved ankomsten til landet, men senest innen 3 måneder. Nordiske statsborgere avvises ytters sjeldent og bare i helt opplagte tilfeller.

En utlending kan utvises hvis han under et kort opphold i landet har gjort seg ute av stand til å ta vare på seg selv. Ved utvisning skal man ta hensyn til alle omstendigheter og forholdene i sin helhet som har betydning for saken, f.eks. hvor lenge utlendingen har oppholdt seg i Finland, forholdet mellom barn og foreldre, familietilknytning og annen tilknytning til Finland. Nordiske statsborgere utvises ikke på grunn av manglende midler.

Island

I følge utlendingsloven kan en utlending avvises eller utvises hvis det viser seg at han ikke har tilstrekkelige midler til sitt opphold og til hjemreisen. Denne bestemmelsen er imidlertid aldri blitt anvendt for nordiske statsborgere.

Nordiske statsborgere som har fast bopel i Island, har rett til sosiale ytelser i overensstemmelse med loven om kommunenes sosiale bistand. Oppholdets lengde, familieforhold eller annen tilknytning til bopelslandet har ikke hittil hatt noen innflytelse i denne forbindelse.

Norge

Etter utlendingsloven kan en utlending bortvises hvis vedkommende ikke kan sannsynliggjøre at han eller hun har eller er sikret tilstrekkelige midler til opphold i landet og til hjemreise.

Nordiske statsborgere omfattes i prinsippet av denne bestemmelsen, men da de kan ta både opphold og arbeid i Norge uten tillatelse, og således kan prøve å få et arbeid hvis de har beskjedne midler, er bestemmelsen upraktisk overfor dem.

Det er ikke utvisningsgrunn for utlendinger å søke sosialhjelp. Da nordiske statsborgere ikke skal ha tillatelse til å oppholde seg i landet, kan det for dem heller ikke som for visse andre utlendinger, være et brudd på vilkårene for oppholdstillatelse hvis de søker sosialhjelp.

Sverige

I følge utlendingsloven kan en utlending avvises hvis det må antas at han kommer til å mangle tilstrekkelige midler til sitt opphold og til hjemreisen. Avvisning kan skje etter ankomsten til Sverige, men ikke senere enn 3 måneder etter ankomsten.

Også nordiske statsborgere omfattes av denne bestemmelsen. Det er likevel sjelden at den anvendes for nordiske statsborgere.

Artikkel 8. Samarbeid om reise til et annet nordisk land

Når det for en myndighet i et nordisk land oppstår spørsmål om en person som omfattes av konvensjonen skal mottas i et annet nordisk land, plikter denne myndighet, når det er behov for det, i nødvendig omfang å tilrettelegge reisen i samarbeid med den ansvarlige organ i det andre nordiske landet.

Til artikkel 8

Når en person skal mottas i et annet nordisk land, skal myndigheten i det landet hvor vedkommende skal reise fra, når det er behov for det, samarbeide med den ansvarlige myndigheten i mottakelseslandet om å tilrettelegge den praktiske gjennomføringen av hjemreisen, mottakelsen og den videre innsatsen overfor personen.

Det kan dreie seg om situasjoner hvor en person i forbindelse med et midlertidig opphold i et annet nordisk land ikke har midler til sitt underhold eller til hjemreisen, eller om tilfeller hvor det under et mer varig opphold er truffet beslutning om hjemsendelse til et annet nordisk land.

Hjelpen gjelder ikke nødvendigvis reise til det landet hvor den det gjelder er statsborger. Det kan også dreie seg om mottakelse i et annet nordisk land av en person med dårlig helse som har en særlig tilknytning til landet, eller om et barn hvor den som har foreldremyndigheten oppholder seg i et annet nordisk land.

Hvis det er en ung eller en person med særlig dårlig helse som skal reise til et annet nordisk land, kan det treffes avtale om nødvendig reisefølge.

I forbindelse med samarbeidet mellom myndighetene må regler om taushetsplikt, herunder innhentning av nødvendig samtykke fra den eller de impliserte personer, følges.

Artikkel 9. Flytting til et annet nordisk land av personer med behov for behandling eller pleie av lengre varighet

- 1. Når en person som omfattes av konvensjonen, med behov for behandling eller pleie av lengre varighet har ønske om å flytte fra et nordisk land til et annet nordisk land som vedkommende har særlig tilknytning til, skal de ansvarlige myndigheter i de to landene søke å medvirke til en slik flytting så fremt denne vil forbedre vedkommendes livssituasjon.*

2. *De ansvarlige myndigheter i fra- og tilflyttingslandene kan som ledd i avtalen om flyttingen treffe beslutning om fordeling av utgiftene til behandling eller pleie mellom myndighetene i de to landene.*
3. *I den utstrekning en avtale som er nevnt i nr. 2 omfatter en fordeling av utgifter til ytelse ved sykdom, skal en slik avtale anses for en avtale i henhold til artikkel 23, nr. 1, i den nordiske konvensjon av 15. juni 1992 om trygd.*

Til artikkel 9

Innledning

Enhver har rett til fritt å flytte fra et nordisk land til et annet. Spørsmålet om sosial- og helseservice avgjøres i disse tilfellene på grunnlag av bosetting etter lovgivningen i tilflyttingslandet. Personlige forhold, f.eks. handikapp, sykdom eller annen fysisk eller psykisk funksjonshemming, kan i det enkelte tilfelle gjøre det vanskelig å utnytte denne rettigheten, selv om vedkommende selv ønsker å flytte. I artikkel 9 har man vært oppmerksom på slike særtilfeller. Det dreier seg ikke om flytting for å få bedre behandling eller pleie i tilflyttingslandet, men derimot om muligheten for å få forbedret vedkommendes allmenne livssituasjon. Siktemålet er således en likestilling med andre for den som har behov for langvarig behandling eller pleie.

Artikkel 9 nr. 1

Etter nr. 1 i artikkel 9 skal de ansvarlige myndigheter søke å medvirke til en flytting fra et nordisk land til et annet nordisk land, når en person som omfattes av konvensjonen og som har behov for langvarig behandling eller pleie i lengre tid eller resten av livet, ønsker å flytte til et land som han eller hun har en særlig tilknytning til. Forutsetningen er at en slik flytting kommer til å forbedre vedkommendes livssituasjon.

En langvarig behandling eller pleie kan bety at vedkommende har behov for langvarig pleie eller omsorg på en institusjon innenfor sosial- eller helsevesenet, f.eks. sykehus, sykehjem, pleiehjem eller en annen institusjon.

Langvarig pleie eller behandling kan også bety at vedkommende, for å klare seg selv, har bruk for tilstrekkelig sosial- og eller helsemessig service i eget hjem, i en tilpasset bolig eller i en beskyttet bolig.

En forutsetning for at spørsmålet om flytting til et annet nordisk land kan komme på tale, er at vedkommende selv ønsker å flytte. Det er også i prinsippet den enkelte, eller en person som står ham nær, som skal ta initiativet. Uansett hvem som har tatt initiativet, må det undersøkes nærmere hva som er vedkommendes ønske og hvilken særlig tilknytning vedkommende har til det andre landet.

En beslutning om flytting skal være i overensstemmelse med vedkommendes egen vilje. Hvis en person på grunn av sykdom eller utviklingshemming eller av annen liknende årsak ikke kan uttrykke sin vilje, skal hans verge, en nær slektning eller en annen nærstående per-

son høres om hva som best svarer til hans eller hennes vilje. Hvis dette ikke kan klarlegges, bør det ikke skje noen flytting.

En særlig tilknytning betyr i alminnelighet at vedkommende har sine språklige forbindelser og sosiale kontakter (slektninger, venner) og nasjonale og kulturelle bakgrunn i det mottakende landet. Det er vanskelig å angi objektive kriterier for om flytting vil forbedre vedkommendes livssituasjon. Hvis vedkommende imidlertid selv mener at flyttingen kommer til å forbedre hans eller hennes livssituasjon i sosial henseende, er dette i seg selv en sterk grunn for myndighetene til å medvirke til en flytting.

Begge lands myndigheter skal være enige om at følgende kriterier for å anvende bestemmelsen er oppfylt:

- vedkommende har en særlig tilknytning til det andre nordiske landet
- flyttingen vil komme til å forbedre hans eller hennes alminnelige livssituasjon
- myndighetenes medvirkning er nødvendig for at flyttingen skal kunne gjennomføres.

Etter artikkel 2 i den nordiske overenskomst om folkeregistrering av 9. mai 1989 skal den som har til hensikt å flytte anmelde dette til den lokale registreringsmyndigheten i fraflyttingslandet. Etter flyttingen skal den anmeldes til den tilsvarende myndigheten i tilflyttingslandet. Spørsmålet om hvorvidt en person skal anses for bosatt i tilflyttingslandet avgjøres etter dette landets lovgivning.

Reglene om folkeregistrering er forskjellig fra det ene nordiske landet til det annet. I noen av landene legger man større vekt på personens egen oppfatning enn i andre. I de tilfeller som omhandles i artikkel 9, dreier det seg som regel om en virkelig flytting, det vil si at personen vil bosette seg i tilflyttingslandet. Ved bedømmelsen av spørsmålet om folkeregistrering bør man være oppmerksom på at formålet med flyttingen ikke er å oppnå pleie eller behandling i tilflyttingslandet, men derimot skyldes vedkommendes særlige tilknytning til dette landet og ønsket om å oppnå en bedre allmenn livssituasjon.

De ansvarlige myndigheter med hensyn til den service som omhandles i artikkelen er følgende:

- i Danmark kommuner eller amtskommuner
- i Finland kommuner eller samkommuner
- i Island kommuner
- i Norge kommuner eller fylkeskommuner
- i Sverige kommuner eller landsting.

Om det økonomiske ansvar se nærmere i kommentarene til nr. 2.

De ansvarlige myndighetene skal etter artikkelen søke å medvirke til flyttingen. I de tilfeller hvor myndighetene medvirker, innebærer det f.eks. følgende foranstaltninger:

- å skaffe en pleieplass og den nødvendige service til vedkommende
- på en konstruktiv måte å forsøke å nå frem til en avtale om flyttingen.

Artikkel 9 nr. 2

Som ledd i flyttingen bør de ansvarlige myndighetene treffe avtale om utgiftsfordelingen. Artikkelen gir ingen detaljerte regler for hvordan avtalen skal utformes; det kan de ansvarlige myndigheter således fritt forhandle seg frem til. Artikkelen regulerer ikke den nasjonale utgiftsfordelingen mellom stat og kommune. Den kan derfor bli fastsatt på forskjellige måter fra det ene nordiske landet til det annet.

Etter praksis hittil mellom Sverige og Finland, som bare har dreid seg om sykepleie, betaler landsting, kommune eller kommunalforbund i fraflyttingslandet for transporten samt pleieutgiftene i forbindelse med de første 6 måneders pleie. For tiden deretter deles utgiftene likt mellom landene innenfor rammene for de budsjetterte midlene for hver av statene etter overenskomsten mellom Finland og Sverige. Det pleiebidraget som pasienten selv skal betale trekkes fra for hele perioden. Pleiebidrag betales etter det pågjeldende lands lovgivning. Den finsk-svenske overenskomsten kan ses som et eksempel på hvorledes bestemmelsen i artikkel 9 kan anvendes.

Avtalen bør i hvert fall inneholde følgende punkter:

- avtaleparter
- avtalens varighet og eventuell mulighet for gjenforhandling
- personopplysninger om den som flytter
- pleien eller servicen som tilbys
- behandlingsbehovets art og omfang
- utgiftsfordelingen, på grunnlag av faktiske utgifter eller periodiske, fikserte beløp, herunder f.eks. for
 - flytteutgifter
 - behandlingsutgifter
 - pleieutgifter
 - utgifter til service i hjemmet
 - til hjelpemidler
 - boligutgifter
 - utgifter til lokal transport
- betalingsmåten.

Artikkel 9 nr. 3

I artikkel 23 nr. 1 i den nordiske konvensjon av 15. juni 1992 om trygd (trygdekonsensjonen) er de nordiske landene blitt enige om å gi avkall på refusjon mellom landene bl.a. av utgifter til naturalytelser ved sykdom.

Bestemmelsen i trygdekonsensjonen gir de nordiske landene mulighet for å inngå særlige avtaler om refusjon av utgifter til sykebehandling. Det sies derfor i nr. 3 i artikkel 9 at en eventuell avtale om utgiftsfordeling ved pasientoverføringer skal betraktes som en avtale etter artikkel 23 i trygdekonsensjonen. Dette er en ren teknisk bestemmelse som understreker at det ikke er noen motstrid mellom trygde- og sosialkonsensjonen, selv om de begge på det punkt regulerer fordelingen av utgifter til sykebehandling.

Øvrige spørsmål

Flyttingen reiser naturligvis mange andre spørsmål enn dem som er behandlet her. Før flyttingen må man klarlegge spørsmål om pensjoner, beskatning, m.v. Det påhviler først og fremst vedkommende selv eller hans pårørende. Det er grunn til å opplyse vedkommende om at det er forskjell på egenbetalingen for pleie og sykebehandling fra land til land.

Artikkel 10. Transportordninger

Kommunene i grenseområdene mellom de nordiske landene skal gjennom sine transportordninger samarbeide for å muliggjøre handikappede og eldre personers reiser til en nabokommune i det andre landet på samme måte som til en nabokommune innenfor landets egne grenser.

Til artikkel 10

Alminnelige merknader

I alle de nordiske landene er det kommunene eller fylkeskommunene som har ansvaret for at eldre og bevegelseshemmete kan få den nødvendige hjelp til transport. Det kan være transport med et særlig kjøretøy, men også mulighet for f.eks. å kjøre taxi til nedsatt pris. Transporten kan gjelde både reiser til behandlingsinstitusjoner o.l. og reiser med rekreative formål m.v. Reglene varierer både mellom landene og mellom kommunene i det enkelte land. Det er likevel en vanlig begrensning at transporttjeneste gjelder innenfor f.eks. en kommune eller en region.

Artikkel 10 i konvensjonen tar sikte på at begrensninger som knytter seg til landegrensen skal kunne fjernes, slik at personer som bor i grenseområdene mellom de nordiske landene skal ha samme muligheter for å besøke familie osv., uansett om de bor på den samme eller på den andre siden av landegrensen. Artikkelen er utformet slik at det pålegges grensekommunene å samarbeide med hverandre i slike spørsmål. Det påhviler så vedkommende land å ta stilling til om denne forpliktelsen krever andre endringer av gjeldende regler, f.eks. ved at det gis kommunene videre muligheter for å treffe beslutning om hjelp til transport under en persons opphold i et annet land. Samarbeidet kan f.eks. bestå i at et par grensekommuner blir enige om uten videre å godta den andre kommunens bedømmelse av behovet for transport og å hjelpe til med å sørge for transport av berettigete borgere i den andre kommunen når de kommer over grensen på besøk. Samarbeidet kan også bestå i at man blir enige om visse praktiske foranstaltninger for gjennomføring av transporten. Det forutsettes at transporten skal bevilges på like fordelaktige vilkår som til en nabokommune innenfor landets grenser i tilfeller hvor vedkommende ønsker f.eks. å besøke venner eller familie på den andre siden av grensen.

Artikkelen får naturligvis størst betydning i de områdene hvor to nordiske land har en lang felles grense med beboelse på begge sider, dvs. grensen mellom Norge og Finland, grensen mellom Norge og Sverige og grensen mellom Sverige og Finland. Artikkelen tar likevel også sikte på områdene i Danmark og Sverige på begge sider langsmed Øresund.

I det følgende gis det en kort oversikt over de regler som gjelder i de enkelte landene – bortsett fra i Island som ikke berøres av artikkelen – og opplysning om hvor man kan henvende seg.

Danmark

Etter loven om den lokale og regionale kollektive persontransport utenfor hovedstadsområdet har amtskommunene plikt til å etablere individuell handikappkjøring for svært bevegelseshemmede, utover transport til behandling, terapi og lignende. Slik kjøring betegnes i alminnelighet som dør til dør transport for svært handikappede. Etter loven om hovedstadsområdets kollektive persontrafikk er det likeledes plikt til å etablere særlige kjøreordninger for svært bevegelseshemmede.

Kjøreordningene skal inneholde et minsteantall turer for hver enkelt berettiget (minst 104 enkeltturer i året). Prisen for kjøringen må ikke ligge vesentlig høyere enn prisen for transport for ikke-handikappede. Det skal være mulighet for kjøring over amtsgrensene.

Ansvar for kjøreordningene påhviler amtsrådet og i hovedstadsområdet Hovedstadsområdets Trafikselskab (HT). Det er forskjellige regler om hvem som foretar visitasjon, og det er forskjellig hvor man skal henvende seg. Det er heller ikke sentralt fastsatt regler om anke, men ankeordninger finnes faktisk de fleste steder.

Finland

Eldre og handikappede personer mottar kommunal hjelp til transport, såkalt färdtjänst, i henhold til sosialtjenestebekjentgjørelsen (607/83), § 9 nr. 2 og lov om service og støtte på grunn av handikapp (380/87), § 8.

Etter sosialtjenesteloven og -bekjentgjørelsen kan kommunen tilrettelegge transporten som en del av hjemmetjenesten.

Kommunen har en særlig forpliktelse til å tilrettelegge transport for svært handikappede personer. Etter handikappseveloven skal kommunen sørge for rimelig transport samt ledsagerservice for svært handikappede personer som har særlige vanskeligheter med å bevege seg, og som på grunn av sitt handikapp eller sin sykdom ikke kan benytte kollektive trafikkmidler uten urimelig store vanskeligheter. Transporten omfatter minst 18 månedlige enkeltreiser som hører til dagligdagen, foruten de reiser som er nødvendige av hensyn til arbeid og studier. Transporten kan etter behov utvides til en nabokommune i et annet nordisk land.

Vedkommende skal søke om transport i sin hjemkommune. Kommunens sosialnemnd eller den embedsmann som sosialnemnda har gitt mynighet til dette, treffer avgjørelse i saker om transport. Med hensyn til transport etter handikappserviceloven kan sosialnemndas avgjørelse søkes endret ved klage til Lensretten. Lensrettens avgjørelse kan overprøves av den høyere forvaltningsdomstol.

Norge

Ansvar for transport av bevegelseshemmede ligger hos fylkeskommunen (amtskommunen) og omfatter både dør til dør transport og tilrettelegging av den øvrige lokale kollektivtransport. Fylkeskommunen utarbeider retningslinjer for dør til dør transporten og kriterier for godkjenning av ordningens brukere. Ordningen er ikke lovregulert. Det er store forskjeller fra fylke til fylke, og tildels også mellom kommunene med hensyn til godkjenningkriterier, regler for bruk av tilbudet, bruk og omfang av egenbetaling og måten virksomheten er organisert på. Utgangspunktet er at transport skal kunne skje mellom kommuner innenfor samme fylke, men dette synes i praksis bare å finne sted i lite omfang.

Søknad om transport av bevegelseshemmede må rettes til kommunens sosialkontor, som godkjenner brukerne. Klager over avgjørelser vedrørende brukergodkjenning skal som hovedregel behandles av fylkeskommunen, som er ansvarlig for transportordningen. I de tilfeller hvor kommunen ved tilleggsfinansiering til ordningen har fastsatt særlige kriterier for å bli godkjent som bruker, skal klager over avgjørelser om anvendelsen av disse særlige kriteriene bringes inn for klageorganet i vedkommende kommune.

Sverige

Transporthjelp for eldre og bevegelseshemmede kalles färdtjänst og forekommer dels som en form for alminnelig service, som f.eks. muliggjør et visst antall reiser med taxi hver måned, dels som en individuelt utformet service hvor behovet er avgjørende. I begge tilfellene ytes transporten etter sosialtjenesteloven (1980:620), men mulighetene for å klage over avgjørelsen er forskjellige. Det er bare når retten til transport avgjøres individuelt at det er tale om en bistand etter § 6 i sosialtjenesteloven som man kan få overprøvd fullt ut av domstolen. Den som ikke er tilfreds med en avgjørelse etter kommunens alminnelige regler kan likevel alltid be om å få spørsmålet overprøvd etter § 6.

Kommunenes alminnelige regler varierer veldig. I prinsippet gjelder det reiser innenfor kommunen. I f.eks. Stockholmsområdet gjelder det hele lenet. Etter § 6 kan man likevel be om å få hjelp også til andre reiser som man mener at man behøver og ikke selv kan klare. Den som får bevilget transport betaler normalt et visst bidrag for hver reise, uansett utgiften.

Etter loven om kommunal riksfärdtjänst (1993:963) kan det utover dette gis dekning for reiseutgifter til svært bevegelseshemmede personer som, som følge av sitt handikapp, må reise på en særlig dyr måte, eller som ikke kan reise uten ledsager. Her tas det sikte på reiser innenlands mellom kommunene eller i visse tilfeller mellom len. Antallet reiser er ikke begrenset, men forutsetter en særlig tillatelse til riksfärdtjänst. Den som har fått tillatelsen, betaler en egenavgift som svarer til de normale reiseutgifter med offentlige transportmidler.

Som tidligere nevnt i innledningen er konvensjonen inkorporert i svensk lovgivning og gjelder således som svensk lov. Det innebærer at de formelle geografiske begrensningene som følger av de ovennevnte reglene kan fravikes for å gjennomføre et slikt samarbeid mellom grensekommunene som omhandles i artikkel 10.

Den som vil søke om färdtjänst skal henvende seg til bopels- eller oppholdskommunen (normalt til socialförvaltning/socialbyrå). Den som vil søke om riksfärdtjänst skal henvende seg til den kommunen hvor han er registrert i folkeregisteret. Nærmere opplysninger om anvendelse av artikkel 10 i konvensjonen gis av de samme myndigheter.

Artikkel 11. Bidragsforskott til barn

- 1. En person som omfattes av konvensjonen, og som flytter fra et nordisk land til et annet nordisk land, har rett til bidragsforskott i det sistnevnte land under samme forutsetninger som dette lands egne statsborgere fra det tidspunkt vedkommende bosetter seg i landet.*
- 2. Et dokument om rett til underholdsbidrag til barn, som er utstedt i et nordisk land, skal anses som gyldig grunnlag for bidragsforskottet også i et annet nordisk land. Utgjør dokumentet ikke en beslutning fra en domstol eller annen offentlig myndighet, skal dokumentet være forsynt med attestasjon for at det kan være grunnlag for inndrivelse hos den bidragspliktige i det land der det er utstedt.*
- 3. Bidragsforskott kan holdes tilbake i den utstrekning bidragsforskott er utbetalt fra et annet nordisk land for samme tidsrom.*

Til artikkel 11

Til nr. 1

Personer som har lovlig bopel i et nordisk land og som flytter til et annet nordisk land, har etter bestemmelsen rett til bidragsforskudd fra tilflyttingslandet under samme forutsetninger som dette lands egne statsborgere, fra det tidspunkt vedkommende bosetter seg i landet.

Nordiske statsborgere har rett til denne likestillingen allerede etter den alminnelige bestemmelsen i artikkel 4.

Ved bestemmelsen i nr. 1 i artikkel 11 oppheves således eventuelle ventetider med hensyn til retten til bidragsforskudd for andre utlendinger enn nordiske statsborgere, når de det gjelder flytter fra et nordisk land til et annet. Ikke-nordiske statsborgere som omfattes av konvensjonen behøver således heller ikke å ha hatt fast bopel i Danmark i de siste 3 årene, eller å ha hatt opphold i Sverige i de siste 6 månedene, for å oppnå rett til bidragsforskudd etter flytting til et av disse landene.

Til nr. 2

Bestemmelsen fastslår at et dokument som gir rett til underholdsbidrag og er utstedt i et nordisk land, skal anses som gyldig grunnlag for bidragsforskudd også i et annet nordisk land.

Hvis det ikke dreier seg om en beslutning fra en domstol eller en annen offentlig myndighet, men f.eks. om en avtale mellom ektefeller, er det en betingelse at dokumentet er forsynt med attestasjon for at det kan danne grunnlag for inndrivelse hos den bidragsskyldige i det land hvor det er utstedt.

Følgende *danske* dokumenter kan danne grunnlag for bidragsforskudd:

- Bidragsresolusjoner utstedt av statsamtet eller for Københavns kommunes vedkommende av Overpræsidiets,
- for Grønlands vedkommende enten midlertidig av Rigsombudet eller ved kredsrettene,
- for Færøyenes vedkommende enten dom om underholdsbidrag eller bidragsresolusjon fra Rigsombudet eller separasjons- eller skilsmissebevilling fra Rigsombudet som inneholder bidragsbestemmelser.
- Skriftlige avtaler om underholdsbidrag.
Den nevnte attestasjon kan på begjæring fra de utbetalende myndigheter eller fra den som har rett til bidraget, gis av statsamtet, eller for Københavns kommunes vedkommende, av Overpræsidiets,
- for Færøyenes vedkommende av Rigsombudet,
- for Grønlands vedkommende av Rigsombudet.

Følgende *finske* dokumenter kan danne grunnlag for bidragsforskudd:

- Dom om underholdsbidrag.
- Skriftlig avtale om underholdsbidrag som er fastsatt av sosialnemnda.
Attestasjon kan gis av sosialnemndene.

Følgende *islandske* dokumenter kan danne grunnlag for bidragsforskudd i henhold til barneloven nr. 20/1992:

- Bidragsresolusjoner utstedt av en sysselmann (§ 10).
- Skriftlige avtaler mellom bidragspliktige om barnebidrag, godkjent av en sysselmann (§ 17).
- Separasjons- eller skilsmissebevillinger eller separasjons- eller skilsmisседommer som inneholder bidragsbestemmelser.

Følgende *norske* dokumenter kan danne grunnlag for bidragsforskudd:

- Rettsforlik, dom eller beslutning fra domstol om underholdsbidrag.
- Avgjørelse om bidrag truffet av bidragsfogden eller fylkestyregdekontoret.
- Skriftlig avtale om bidrag.
Attestasjon kan etter begjæring gis av folketrygdkontoret for utenlandssaker.

Følgende *svenske* dokumenter kan danne grunnlag for bidragsforskudd:

- Dom eller beslutning av en domstol.
- Skriftlig avtale mellom partene om underholdsbidrag.
Attestasjon kan etter begjæring gis av länsstyrelsen.

Meddelelser om endringer i normalbidragets størrelse gis og mottas av nedenfornevnte myndigheter for videre avgivelse til de myndigheter i det pågjeldende land som utbetaler bidragsforskudd på grunnlag av et bidragsdokument utstedt i et annet nordisk land:

- i Danmark av Den Sociale Sikringsstyrelse, dog for Færøyene av Almannastovan i Tors-havn og for Grønland av Direktoratet for sociale Anliggender og Arbejdsmarked i Nuuk

- i Finland av Social- och hälsovårdsministeriet
- i Island av Rigsforsikringsanstalten
- i Norge av Rikstrygdeverket
- i Sverige av Riksförsäkringsverket.

Til nr. 3

Bestemmelsen skal forhindre utbetaling av bidragsforskudd i flere land for samme tidsrom. Dette betyr at en person som er berettiget til bidragsforskudd og f.eks. i Danmark har mottatt bidragsforskudd i 6 måneder og deretter flytter til Sverige, ikke skal motta bidragsforskudd der før de 6 månedene er gått, selv om bidragsforskuddet i Sverige utbetales månedsvis. Bestemmelsen regulerer således det forhold at det etter de nasjonale rettsregler kan være rett til bidragsforskudd fra to land for samme tidsrom.

Når en person flytter til et av landene og søker om å motta bidragsforskudd, bør organet i tilflyttingslandet undersøke for hvor lang tid det allerede er utbetalt bidragsforskudd. Hvis det likevel skulle bli foretatt en dobbel utbetaling, avhenger det av tilflyttingslandets lovgivning om tilflyttingslandet har rett til å kreve tilbakebetaling. Et slikt krav behandles på vanlig måte etter landets nasjonale lovgivning.

Det kan forekomme i praksis at det feilaktig utbetales bidragsforskudd fra fraflyttingslandet, f.eks. for lengre perioder etter fraflyttingen, under slike omstendigheter at fraflyttingslandet har krav på tilbakebetaling. Bestemmelsen gir ikke hjemmel for tilflyttingslandet til å tilbakeholde senere bidragsforskudd med henblikk på å overføre det for mye utbetalte til fraflyttingslandet. Det har heller ikke vært hensikten med bestemmelsen at den skulle gi adgang for tilflyttingslandet til i disse tilfellene å nedsette bidragsforskudd for en senere periode enn den det er skjedd en dobbel utbetaling for.

Artikkel 13. Samarbeid mellom myndigheter og organer

1. *Myndigheter og organer skal i nødvendig utstrekning bistå hverandre ved anvendelse av denne konvensjon, herunder ved ytelse av sosiale tjenester i grenseområder mellom de nordiske landene. I hvert nordisk land skal det finnes et forbindelsesorgan som utpekes av den kompetente myndighet.*
2. *Ved samarbeid i saker som gjelder barn skal det tas særlig hensyn til barnets behov, barnets muligheter for kontakt med de personer som er av særlig betydning for barnet, og barnets egne ønsker.*

Til artikkel 13

Som *forbindelsesorganer* har landenes myndigheter utpekt:

Danmark: Den Sociale Sikringsstyrelse,
Landemærket 11, DK-1119 København K,
Tlf.: 45-33955000 Fax: 45-33915654, dog for

Færøene: Færøernes Landsstyre, Social- og Sundhedsafdelingen,
PB 64, 110 Torshavn,
Tlf.: 298-11080, Fax.: 298-14942 og 17032 og for

Grønland: Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked,
PB 260, 3900 Nuuk,
Tlf.: 299-23000, Fax.: 299-24547.

Finland: Social- och hälsovårdsministeriet,
PB 267, SF-00171 Helsingfors,
Tlf.: 358-9-1601, Fax: 358-9-1604716.

Island: Socialministeriet, Hafnarhúsi v/Tryggvagötu,
IS-150 Reykjavik,
Tlf.: 354-5609100, Fax: 354-5524804.

Norge: Sosial- og helsedepartementet,
Postboks 8011 Dep., N-0030 Oslo,
Tlf.: 47-22249090, Fax: 47-22249575.

Sverige: Socialstyrelsen, S-106 30 Stockholm,
Tlf.: 46-8-7833000, Fax: 46-8-7833252.

Bilag I

Nordisk konvensjon av 14. juni 1994 om sosialhjelp og sosiale tjenester

Regjeringene i Danmark, Finland, Island og Sverige,
som merker seg at den nordiske konvensjon av 15. juni 1992 om trygd bare angår trygdeytelser til forskjell fra den tidligere nordiske konvensjon om sosial trygghet som også omfattet sosial bistand,
som finner at det, utover retten til sosiale fordeler som følger av avtalen av 2. mai 1992 om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, fortsatt er behov for særlige nordiske regler om sosial bistand og sosiale tjenester,
som finner at retten til å anvende sitt eget språk i et annet nordisk land, som gjelder i henhold til den nordiske språkkonvensjon 17. juni 1981, bør utvides i visse henseender innenfor det sosiale og helsemessige område,
er blitt enige om å inngå en nordisk konvensjon om sosial bistand og sosiale tjenester med den ordlyd som følger nedenfor:

Første del

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 1. Definisjoner

I denne konvensjon betyr uttrykket

a) "nordisk land"

ethvert av de kontraherende land,

b) "nordisk statsborger"

statsborger i et nordisk land,

c) "kompetent myndighet"

i Danmark Sosialministeren,

i Finland Sosial- og helseministeriet,

i Island Sosialministeriet,

i Norge Sosial- og helsedepartementet,

i Sverige Regjeringen (Sosialdepartementet),

eller den myndighet som de nevnte myndigheter bestemmer,

d) "organ"

sentral, regional eller lokal myndighet eller institusjon som utreder en ytelse.

Artikkel 2. Anvendelsesområde

1. Konvensjonen får anvendelse på all lovgivning i de nordiske land som til enhver tid gjelder for følgende sosiale ordninger:

a) sosialhjelp og sosiale tjenester,

b) andre sosiale ytelser som ikke omfattes av reglene i den nordiske konvensjon av 15. juni 1992 om trygd.

2. Artiklene 5 og 9 får også anvendelse på lovgivningen om helsetjenesten.
3. Ved godkjenningen av denne konvensjon skal hvert nordisk land gi en fortegnelse over den gjeldende lovgivning som omfattes av konvensjonen. Hvert land skal årlig innen utgangen av februar måned gi melding til det danske utenriksministerium om de endringer i fortegnelsen som følger av den lovgivning som er vedtatt i det foregående kalenderår.

Artikkel 3. Personkrets

Hvis ikke annet er anført i de enkelte artikler, får konvensjonen anvendelse for

- a) nordiske statsborgere,
- b) andre personer som har lovlig bopel i et nordisk land.

Artikkel 4. Likestilling av nordiske statsborgere

Ved anvendelse av den lovgivning i et nordisk land som konvensjonen omfatter, likestilles statsborgere i et annet nordisk land som har lovlig midlertidig opphold eller lovlig bopel i landet, med landets egne statsborgere.

Annen del

Særlige bestemmelser

Artikkel 5. Anvendelse av nordiske språk

1. En statsborger i et nordisk land har ved skriftlig henvendelse til en myndighet i et annet nordisk land i enkeltsaker om adgangen til sosialhjelp eller sosiale tjenester, rett til å bruke dansk, finsk, islandsk, norsk eller svensk. I slike saker skal myndigheten sørge for at vedkommende, hvis det er behov for det, får nødvendig tolke- og oversettelseshjelp på disse språkene.
2. I de tilfeller hvor språket er av stor betydning for at formålet med sosialhjelp og sosiale tjenester skal kunne oppnås, skal organet, så langt råd er, bruke et språk som vedkommende forstår.
3. Bestemmelsene i nr. 1 og 2 gjelder også for helsetjenester og sykebehandling.
4. For øvrig gjelder bestemmelsene i den nordiske språkkonvensjon av 17. juni 1981.

Artikkel 6. Sosialhjelp og sosiale tjenester under midlertidig opphold i et annet nordisk land

En person som omfattes av konvensjonen, og som under lovlig midlertidig opphold i et nordisk land får et umiddelbart behov for sosialhjelp og sosiale tjenester, skal fra oppholdslandet motta slik hjelp etter landets lovgivning som behovet for hjelp tilsier.

Artikkel 7. Beskyttelse mot hjemsendelse

En nordisk statsborger kan ikke hjemsendes på grunn av vedkommendes behov for sosialhjelp så fremt hans familieforhold, tilknytning til bosettingslandet eller omstendighetene for øvrig taler for at han bør få bli der, og ikke i noe tilfelle om han minst i de siste 3 årene har hatt lovlig bopel i landet.

Artikkel 8. Samarbeid om reise til et annet nordisk land

Når det for en myndighet i et nordisk land oppstår spørsmål om en person som omfattes av konvensjonen skal mottas i et annet nordisk land, plikter denne myndighet, når det er behov for det, i nødvendig omfang å tilrettelegge reisen i samarbeid med det ansvarlige organ i det andre nordiske landet.

Artikkel 9. Flytting til et annet nordisk land av personer med behov for behandling eller pleie av lengre varighet

1. Når en person som omfattes av konvensjonen, med behov for behandling eller pleie av lengre varighet har ønske om å flytte fra et nordisk land til et annet nordisk land som vedkommende har særlig tilknytning til, skal de ansvarlige myndigheter i de to landene søke å medvirke til en slik flytting så fremt denne vil forbedre vedkommendes livssituasjon.
2. De ansvarlige myndigheter i fra- og tilflyttingslandene kan som ledd i avtalen om flyttingen treffe beslutning om fordeling av utgiftene til behandling eller pleie mellom myndighetene i de to landene.
3. I den utstrekning en avtale som er nevnt i nr. 2 omfatter en fordeling av utgifter til ytelser ved sykdom, skal en slik avtale anses for en avtale i henhold til artikkel 23, nr. 1, i den nordiske konvensjon av 15. juni 1992 om trygd.

Artikkel 10. Transportordninger

Kommunene i grenseområdene mellom de nordiske landene skal gjennom sine transportordninger samarbeide for å muliggjøre handikappede og eldre personers reiser til en nabokommune i det andre landet på samme måte som til en nabokommune innenfor landets egne grenser.

Artikkel 11. Bidragsforskott til barn

1. En person som omfattes av konvensjonen, og som flytter fra et nordisk land til et annet nordisk land, har rett til bidragsforskott i det sistnevnte land under samme forutsetninger som dette lands egne statsborgere fra det tidspunkt vedkommende bosetter seg i landet.
2. Et dokument om rett til underholdsbidrag til barn, som er utstedt i et nordisk land, skal anses som gyldig grunnlag for bidragsforskottet også i et annet nordisk land. Utgjør dokumentet ikke en beslutning fra en domstol eller annen offentlig myndighet, skal dokumentet være forsynt med attestasjon for at det kan være grunnlag for inndrivelse hos den bidragspliktige i det land der det er utstedt.
3. Bidragsforskott kan holdes tilbake i den utstrekning bidragsforskott er utbetalt fra et annet nordisk land for samme tidsrom.

Tredje del

Øvrige bestemmelser

Artikkel 12. Bestemmelser om gjennomføringen

De kompetente myndigheter skal samarbeide om å utferdige de nødvendige forskrifter for å sikre en enhetlig nordisk gjennomføring av denne konvensjon.

Artikkel 13. Samarbeid mellom myndigheter og organer

1. Myndigheter og organer skal i nødvendig utstrekning bistå hverandre ved anvendelse av denne konvensjon, herunder ved ytelse av sosiale tjenester i grenseområder mellom de nordiske landene. I hvert nordisk land skal det finnes et forbindelsesorgan som utpekes av den kompetente myndighet.
2. Ved samarbeid i saker som gjelder barn skal det tas særlig hensyn til barnets behov, barnets muligheter for kontakt med de personer som er av særlig betydning for barnet, og barnets egne ønsker.

Artikkel 14. Ikrafttredelse

1. Konvensjonen trer i kraft den første dag i den måned som ligger to fulle kalendermåneder etter den dag da samtlige parter har gitt det danske utenriksministeriet meddelelse om deres godkjenning av konvensjonen.
2. For Færøyenes, Grønland og Ålands vedkommende trer konvensjonen først i kraft den første dag i den måned som ligger to fulle kalendermåneder etter den dag da Danmarks henholdsvis Finlands regjering har meddelt det danske utenriksministeriet at Færøyenes Landsstyre og Grønlands Landsstyre henholdsvis Ålands Lagting har meddelt at konvensjonen skal ha gyldighet for Færøyene og Grønland henholdsvis Åland.
3. Det danske utenriksministeriet underretter de øvrige parter og Nordisk Ministerråds Sekretariat om mottakelsen av disse meddelelsene og om tidspunktet for konvensjonens ikrafttredelse.

Artikkel 15. Oppsigelse

1. En part kan si opp konvensjonen ved skriftlig meddelelse til det danske utenriksministeriet som underretter de øvrige parter om mottakelsen av meddelelsen og om dens innhold.
2. En oppsigelse gjelder bare den part som har avgitt den, og den får virkning seks måneder etter den dag det danske utenriksministeriet mottok meddelelsen om oppsigelsen.

Artikkel 16. Opphevelse av bestemmelse i trygdekonvensjonen

Når denne konvensjon trer i kraft, oppheves siste punktum i artikkel 30 i den nordiske konvensjon av 15. juni 1992 om trygd.

Artikkel 17. Deponering av originalteksten

Originalteksten til denne konvensjon deponeres i det danske utenriksministeriet som gir de øvrige parter bekreftende gjenparter herav.

Til bekreftelse herav har undertegnede, som har behørig fullmakt, undertegnet denne avtale.

Utferdiget i Arendal, den 14. juni 1994, i et eksemplar på dansk, finsk, islandsk, norsk og svensk hvorav alle tekster har samme gyldighet.

Bilag 2

Fortegnelse over dansk lovgivning som er omfattet av Nordisk konvensjon om sosialhjelp og sosiale tjenester

Lovgivning omfattet av artikkel 2, nr. 1 a:

Lov om social bistand, (Socialministeriets lovbekendtgørelse nr. 1024 af 13. december 1994), som senest ændret ved lov nr. 1118 af 20. december 1995.

Lov om kommunal aktivering, (Socialministeriets lovbekendtgørelse nr. 150 af 8. marts 1995), som senest ændret ved lov nr. 1112 af 20. december 1995.

Gjeldende for Færøylene:

Lov nr. 315 af 17. maj 1995 for Færøerne om sociale ydelser på Færøerne.

Lov for Færøerne om offentlig forsorg, jf. lovbekendtgørelse nr. 100 af 2. marts 1988 med senere ændringer.

Lov for Færøerne om børneforsorg, jf. lovbekendtgørelse nr. 104 af 2. marts 1988 med senere ændringer.

Gjeldende for Grønland:

Landstingsforordning nr. 10 af 1. november 1982 om hjælp fra det offentlige med senere ændringer.

Landstingsforordning nr. 9 af 3. november 1994 om aktivering af ledige.

Lovgivning omfattet av artikkel 2, nr. 1 b:

Lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (Socialministeriets lovbekendtgørelse nr. 707 af 25. august 1995).

Gjeldende for Færøylene:

Lov for Færøerne om børnebidrag til enlige forsørgere m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 99 af 2. marts 1988 med senere ændringer.

Gjeldende for Grønland:

Landstingsforordning nr. 2 af 3. marts 1994 om udbetaling af underholdsbidrag til børn samt adoptionstilskud.

Lovgivning omfattet av artikkel 2, nr. 2:

Lov om sygehusvæsenet (Sundhedsministeriets lovbekendtgørelse nr. 476 af 7. november 1985), som senest ændret ved lov nr. 452 af 1. juni 1994.

Lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp (Sundhedsministeriets lovbekendtgørelse nr. 477 af 7. november 1985).

Lov om offentlig sygesikring (Sundhedsministeriets lovbekendtgørelse nr. 77 af 31. januar 1994).

Gjeldende for Færøene:

Lov nr. 316 af 17. maj 1995 om sundhedsvæsenet på Færøerne.

Lov for Færøerne om sygehusvæsenet, jf. lovbekendtgørelse nr. 137 af 6. marts 1991.

Lov om Svangerskabshygiejne og fødselshjælp, jf. Anordning nr. 643 af 9. december 1982 med senere ændringer.

Lov for Færøerne om offentlig sygeforsikring, jf. lovbekendtgørelse nr. 554 af 7. november 1977 med senere ændringer.

Lagtingslov nr. 115 af 21. maj 1993 om sygekassernes udgifter til medicin og refusion fra landskassen.

Gjeldende for Grønland:

Landstingsforordning nr. 8 af 30. oktober 1992 om sundhedsvæsenets ydelser.

Bilag 3

Fortegnelse over finsk lovgivning som er omfattet av Nordisk konvensjon om sosialhjelp og sosiale tjenester

Lovgivning omfattet av artikkel 2, nr. 1 a:

Socialvårdslag (710/82).

Barnskyddslag (683/83).

Lag om barndagvård (36/73).

Lag angående specialomsorgen om utviklingsstørda (519/77).

Lag om service og stöd på grund av handikapp (380/87).

Lag om missbrukarvård (41/86).

Gjeldende for Åland:

Landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande socialvården (46/84).

Landskapslagen om socialhjelp i landskapet Åland (21/56). Landskapslagen om barndagvård (38/73).

Landskapsförordningen om barndagvård (61/73).

Landskapslagen om stöd för vård av barn i hemmet (50/85).

Landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utviklingsstørda (48/78).

Landskapslagen angående tillämpning av visse författningar rörande barnskydd i landskapet Åland (13/71).

Lovgivning omfattet av artikkel 2, nr. 1 b:

Lag om moderskapsunderstöd (477/93).

Lag om stöd för hemvård av barn (797/92).

Lag om trygginge av underhåll för barn (122/77).

Gjeldende for Åland:

Landskapslagen angående tillämpning i landskapet Åland av visse riksförfattningar rörande trygginge av underhåll för barn (70/83).

Lovgivning omfattet av artikkel 2, nr. 2:

Folkhälsolag (66/72).

Lag om specialiserad sjukvård (1062/89).

Mentalvårdslag (1116/90).

Lag om smittsamma sjukdomar (583/86).

Gjeldende for Åland:

Landskapslagen om hälso- og sjukvård (60/93).

Landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning og rettigheter (61/93).

Landskapslagen om ikraftträdande av landskapslagen om hälso- og sjukvård (68/93).

Bilag 4

Fortegnelse over islandsk lovgivning som er omfattet av Nordisk konvensjon om sosialhjelp og sosiale tjenester

Lovgivning omfattet av artikkel 2, nr. 1 a:

Lov om forsorg for eldre nr. 82/1989.

Lov om kommunale sosiale tjenester nr. 40/1991.

Lov om forsorg for handikappede nr. 59/1992.

Lov om vern af børn og unge nr. 58/1992.

Lov om legeskoler nr. 78/1994.

Lovgivning omfattet av artikkel 2, nr. 1 b:

Børnelov nr. 20/1992.

Lov om social sikring nr. 117/1993.

Lov om social bistand nr. 118/1993.

Lovgivning omfattet av artikkel 2, nr. 2:

Lov om sundhedstjenester nr. 59/1983.

Bilag 5

Fortegnelse over norsk lovgivning som er omfattet av Nordisk konvensjon om sosialhjelp og sosiale tjenester

Lovgivning som omfattes av artikkel 2, nr. 1 a:

Lov av 6. juni 1975 nr. 30 om barnehager.

Lov av 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v.

Lov av 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester.

Lovgivning som omfattes av artikkel 2, nr. 1 b:

Lov av 17. februar 1989 nr. 2 om bidragsforskott.

Lovgivning som omfattes av artikkel 2, nr. 2:

Lov av 28. april 1961 nr. 2 om psykisk helsevern.

Lov av 19. juni 1969 nr. 57 om sykehus.

Lov av 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene.

Bilag 6

Fortegnelse over svensk lovgivning som er omfattet av Nordisk konvensjon om sosialhjelp og sosiale tjenester

Lovgivning omfattet av artikkel 2 nr. 1 a:

Socialtjänstlagen (1980:620).

Lagen (1993:387) om stöd och service til vissa funktionshindrade.

Lagen (1993:388) om införande av lagen (1993:387) om stöd och service til vissa funktionshindrade.

Lagen (1993:963) om kommunal riksfärdtjänst.

Lovgivning omfattet av artikkel 2 nr. 1 b:

Lagen (1964:143) om bidragsförskott.

Lagen (1984:1095) om förlängt bidragsförskott för studerande.

Lagen (1984:1096) om särskilt bidrag till vissa adoptivbarn.

Lovgivning omfattet av artikkel 2 nr. 2:

Hälso- och sjukvårdslagen (1985:125).

Tandvårdslagen (1985:125).

Lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

**Publikasjoner i Nord og TemaNord-serien kan bestilles i bokhandelen
eller direkte fra Nordisk Ministerråds agenter:**

BELGIA OG LUXEMBURG

Jean de Lannoy

Avenue du Roi, 202, 1060 Brussels

Tel +32 (0)2 538 51 69 Fax +32 (0)2 538 08 41

CANADA

Renouf Publishing Co., Ltd.

1294 Algoma Road Ottawa, Ont. K1B 3W8

Tel +1 (613) 741 4333 Fax +1 (613) 741 5439

DANMARK

Svensk-Norsk Bogimport

Esplanaden 8 B, 1236 København K

Tel +45 33 14 26 66 Fax +45 33 14 35 88

ESTLAND

A/S Viruvärava

Viru tänav 23, 0001 Tallin

Tel/fax +372 (0)2 44 17 64 Fax +372 (0)6 31 31 95

FÆRØYENE

H.N. Jacobsens Bókahandil

Postbox 55, 110 Tórshavn

Tel +298 11036 Fax +298 17873

FINLAND

Oy EDITA Ab

Pl 516, 00101 Helsinki

Tel + 358 (0)9 566 02 66 Fax +358 (0)9 566 03 80

FRANKRIKE

Librairie LAVOISIER

14, rue de Provigny, 94236 Cachan Cedex

Tel +33 (16) 47 40 67 00 Fax + 33 (16) 47 40 67 02

GRØNLAND

Atuagkat Boghandel

Postboks 1009, 3900 Nuuk

Tel +299 21337/22444 Fax +299 2 33 78

ISLAND

Mál og Menning

Laugavegi 18, 101 Reykjavik

Tel +354 (9)5 52 42 40 Fax +354 (9)5 62 35 23

IRELAND

The Government Supplies Agency

Publications Branch, 4-5 Harcourt Road, Dublin 2

Tel +353 (0)1 66 13 111 Fax +353 (0)1 47 80 645

KINA

China National Publications Import & Export Corp.

Europe Division, 16 Gongti East Road

Beijing

China

Tel +86 (10) 506 3050 Fax +86 (10) 506 31 01

LETLAND

Jana Rozes Gramātnica

Kr. Barona iela 5, 1011 Riga

Tel +371 (0)2 28 42 88 Fax +371 (0)2 28 64 52

LITAUEN

Penki Kontinentai

Vilniaus g. 39, 2001 Vilnius

Tel +370 (0)2 22 14 82 Fax +370 (0)2 22 61 15

NEDERLAND

De Lindeboom/INOR publikaties M.A.

de Ruyterstraat 20A, P.O. Box 202

7480 AE Haaksbergen

Tel + 31 (0)5 357 40004 Fax +31 (0)5 357 29296

NORGE

Akademika

Postboks 84 Blindern, 0314 Oslo

Tel +47 22 85 30 30 Fax +47 22 85 30 53

ROMANIA

Euromedia s.r.l.

Str. Dionisie Lupu nr 65, 70184 Bucuresti

Tel +40 1 312 96 46 Fax +40 1 312 96 46

SVERIGE

CE Fritzes AB

Kundtjänst, 106 47 Stockholm

Tel +46 (0)8 690 91 90 Fax +46 (0)8 690 91 91

STORBRITANNIA

HMSO Publications Centre

P.O. Box 276, London SW8 5DT

Tel +44 171 873 9090 Fax +44 171 873 8200

TYSKLAND

UNO-Verlag GmbH

Dag-Hammarskjöld-Haus – Poppelsdorfer Allee 55
53115 Bonn

Tel +49 (0)228 21 29 40 Fax + 49 (0)228 21 74 92

UNGARN

Euro Info Service

Magitszigeti Európa Ház, 1138 Budapest

Tel +36 (1)111 6061 Fax +36 (1)111 6216

USA

Bernan Associates

4611-F Assembly Drive

Lanham Maryland 20706-4391

Tel +1 (301) 459-7666 Fax +1 (301) 459-0056

ÅLAND

Lisco Bok & Pappershandel

Box 8, 221 01 Mariehamn

Tel +358 (9)28 17177 Fax +358 (9)28 19 771

Veiledende merknader til nordisk konvensjon om sosialhjelp og sosiale tjenester

Den nordiske konvensjon om sosial bistand og sosiale tjenester ble inngått den 14. juni 1994. Konvensjonen trådte i kraft den 1. oktober 1996. Konvensjonen viderefører de bestemmelser i den nordiske konvensjon om sosial trygghet fra 1981, som stadig gjelder for sosiale bidrag og for bidragsforskudd. Videre inneholder konvensjonen forskjellige nye bestemmelser.

TemaNord 1996:621

ISBN 92 9120 974 0
ISSN 0908-6692

Nordisk Ministerråd